

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Філологічні зошити. Літературознавство:

ЗБІРНИК СТУДЕНТСЬКИХ
НАУКОВИХ СТАТЕЙ

ВИПУСК III

Рівне – 2015

ББК 83
Ф 54
УДК 82

Філологічні зошити. Літературознавство: зб. студ. наук. ст. Вип. III / ред. кол. Б. М. Кир'янчук [та ін.]. – Рівне : РДГУ, 2015. – 115 с.

У збірнику вміщені студентські наукові розвідки, результати бакалаврських та магістерських досліджень з актуальних проблем українського літературознавства, теорії літератури, компаративістики та методики викладання української літератури. Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, студентами, вчителями-словесниками.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри української літератури
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 3 березня 2015 р.)

Рецензент:

КРИЛОВЕЦЬ А.О., кандидат філологічних наук, доцент (Національний університет «Острозька академія»).

Редакційна колегія:

ЗАХАРЧУК І.В., доктор філологічних наук, доцент;

БЕСТЮК І.А., кандидат філологічних наук, доцент;

КИР'ЯНЧУК Б.М., кандидат філологічних наук, доцент (головний редактор);

КИРИЛЬЧУК О.М., кандидат філологічних наук, доцент;

КРУПКА М.А., кандидат філологічних наук, доцент;

ТХОРУК Р.Л., кандидат філологічних наук, доцент.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2015

ЗМІСТ

БЛИЗНЮК ЛЮДМИЛА

Міфологічний символізм числа в літературі
високого модернізму 1920-1930-х років..... 7

БРИЧКА КАТЕРИНА

Питання екзистенції людини в епоху війни (за творами
І. Багряного «Людина біжить над прірвою», «Огненне коло»)..... 13

ГІЛЬ ЛЮДМИЛА

Демонологічно-містичний аспект української химерної прози
(на матеріалі роману-балади Валерія Шевчука «Дім на горі»)..... 18

ГЛУЩУК АНДРІЙ

Художньо-стильові пошуки Богдана-Ігоря Антонича
у збірці «Привітання життя»..... 23

ДИМАН ЮЛІЯ

Експліцитна та імпліцитна версії міжтекстової взаємодії
(Микола Хвильовий та Михайло Коцюбинський)..... 29

КРАСНОЛЮБА КАТЕРИНА

Проекції «нової жінки» у повісті Ольги Кобилянської «Нюба»..... 34

ЛЯСКОВЕЦЬ ЮЛІЯ

«Місто» В. Підмогильного та «Степовий вовк» Г. Гессе:
українсько-німецькі текстові паралелі 1927 року 38

МИКИТЮК НАТАЛІЯ

Митець і влада (за романом-хронікою «Хрещатий яр» Докії Гуменної).. 42

ПАРФЕНІЮК ІРИНА

Жанрові особливості роману Людмили Коваленко «2245»..... 49

ПАХНЮК КАТЕРИНА

Повість «Предание о Гаркуше» як просвітительський проект
у творчій спадщині Григорія Квітки-Основ'яненка..... 53

ПОСЛАВСЬКА ІНЕСА

Дискурс божевілля в романі «Перехресні стежки» Івана Франка..... 59

ПРОЦИШИНА ЛІЛІЯ

Творчість Валер'яна Поліщука в контексті естетичних самоокреслень
української літератури 20-х років ХХ століття 65

РЯБУШИЦЬ НАТАЛІЯ	
Готичний роман Миколи Гоголя: жанрові модифікації.....	72
САЙКО ОЛЕНА	
Життєві стратегії протидії терору у романі Івана Багряного «Тигролови».....	76
САХНЕВИЧ ТЕТЯНА	
Між любов'ю та смертю: дилема героїв повісті Ольги Кобилянської «Земля»	81
СКОРОХОД (КУТІНОВА) МАРІЯ	
Іван Гонта як літературний персонаж Антона Нивинського.....	87
СОЗОНІК МАРІЯ	
Культурологічний матеріал у позакласному вивченні роману Юрія Косача «День гніву».....	93
ФЕДОРИШИНА ЛІЛІЯ	
Лірика Ліни Костенко і Белли Ахмадуліної (порівняльно-типологічний аналіз).....	98
ЧУБИК ВІТА	
Концепція жіночих персонажів у романі Володимира Лиса «Соло для Соломії».....	103
ШЕВЧУК ВІКТОРІЯ	
Міф про Ніобу в модерній та постмодерній версіях (повість «Ніоба» (1905) Ольги Кобилянської та роман «Діти Ніоби» (1996) Софії Майданської).....	107
ЯРОШ ТЕТЯНА	
Синтез мистецтв у творчості Михайла Коцюбинського (на основі етюдів «Цвіт яблуні»).....	112

CONTENTS

BLYZNIUK LIUDMYLA Mythopoetical Symbols Of Numbers In Literature Of High Modernism 1920-1930-th	7
BRYCHKA KATHERINE Problem with Existence of Man in War (on materials of novels <i>Lyudyna Bizhyt nad Prirvoyu (Man is Running along Abyss)</i> and <i>Ohnenne Kolo (Fire Ring)</i> by Ivan Bahrianyi).....	13
HYLL LIUDMYLA Mystical and Demonical aspect in the Ukrainian Magic Prose (on materials of novel <i>Dim na Hori (House on the Hill)</i> by Valeryi Schevchuk)...	18
HLUSCHUK ANDREW Art-style progressing in the Book <i>Pryvitannya Zhyttya</i> (<i>Welcome to Life</i>) by Bohdan Ihor Antonych.....	23
DYMAN YULIA Explicit and Implicit Version of Intertextual Relations (Myhajlo Kotcubinskiy and Mykola Khvyloviy).....	29
KRASNOLIUBA KATHERINE Projections of New Female Figure in Long Story <i>Niobe</i> by Olga Kobylanska.....	34
LYASKOVETS YULIA <i>Misro (City)</i> V.Pidmohylnoho and <i>Stepovyj Vovk (Steppenwolf)</i> H.Hesse: Ukrainian-German Text Parallels of 1927 Year.....	38
MYKHITYYUK NATALIA Artist and Power (on the Text of Novel-chronicle <i>Khreshchatyi Yar (Groyn Ravine)</i> by Dokija Humenna).....	42
PARFENIUK IRYNA Genre Features of Utopia 2245 by Lyudmila Kovalenko.....	49
PAKHNIUK KATHERINE Story <i>A Legend about Harkhusa</i> as Project of Enlighten Period in Creative Heritage of Hryhorii Kvitka-Osnovyanenko.....	53
POSLAVSKA INESA The Discourse of Madness in the Novel <i>Perekhresni Stezky (The Cross Paths)</i> by Ivan Franko.....	59

PROTSYSHYNA LILIJA Creative Works by Valerian Polischuk in Context of Aesthetic Identifications in the Ukrainian Literature in 20-th Years of XX Century.....	65
RYABUSCHYTS NATALIJA Gothic Novel by Nikolai Gogol: genre modifications.....	72
SAIKO OLENA Life Strategies in Counteract to Terror in the Novel <i>Tyholowy (Tiger Trappers)</i> by I. Bahrianyi.....	76
SAHNEVYCH TATIANA To Choose Love or Death: Dilemma to Heroes in the Novel <i>Zemlya (Land)</i> by Olga Kobylanska.....	81
SKOROHOD (KUTINOWA) MARIYA Ivan Gonta as a Literary Character by Antyn Nyvynskyi.....	87
SOZONIK MARIA Culturological Materials in Extra-curricular Study of the Novel <i>Den Hniwu (Dies Irae)</i> by Yuriy Khosach.....	93
FEDORYSHYNA LILIJA Lina Kostenko's and Bella Akhmadulina's Lyrics (Comparative-Typological Comparison).....	98
CHUBYK VITA The Concept of Female Characters in the Novel of <i>Solo dlja Solomiji (Solo for Solomia)</i> by Volodymyr Lys.....	103
SHEVCHUK VICTORIA The Myth of Niobe in MODern and Postmodern Versions (Olha Kobylanska's Novel <i>Nioba (Niobe)</i> (1905) and Sofiia Maidanska's novel <i>Dity Nioby (Niobe's children)</i> (1996)).....	107
YAROSH TATIANA Synthesis of Arts in Writing of Mykhailo Kotsyubynskyi (based on etude <i>Tsvit yabluni (Apple Blossom)</i>).....	112

Віта Чубик

Науковий керівник – канд. філол. наук Кирильчук О. М.

КОНЦЕПЦІЯ ЖІНОЧИХ ПЕРСОНАЖІВ У РОМАНІ ВОЛОДИМИРА ЛИСА «СОЛО ДЛЯ СОЛОМІЇ»

У статті розглядаються стратегії осмислення фемінних героїв у прозі Володимира Лиса. Авторка зосереджує увагу на дослідженні психологічної моделі протагоністки, характер котрої тісно пов'язаний з історичними трансформаціями ХХ століття.

Ключові слова: роман, історія, патріархальний світ, жінка, тілесність.

The strategies of feminine characters' meaningfulness in the prose of Volodymyr Lys are examined in the article. The author focuses on the study of psychological models of protahonistyky, the character of which is closely connected with the historical transformations of the twentieth century.

Key words: novel, history, patriarchal world, woman, physicality

У сучасній вітчизняній літературі спостерігається збільшення інтересу до осмислення українського минулого. Роман Володимира Лиса «Соло для Соломії» є одним з яскравих текстів, що представляє інтерпретацію історії ХХ століття, однак з виразним акцентуванням не лише на національно-визвольній боротьбі, але й на загальногуманістичних цінностях.

Текст луцького письменника представляє розлогу життєву історію поліської українки, майже столітній життєвий шлях якої демонструє складність існування усього українського народу у ХХ столітті. На долі Соломії Роцук відбиваються усі найважливіші та найтрагічніші події минулого віку: розшматування України Польщею та СРСР, Друга світова війна, партизанська боротьба УПА, повоєнна «советизація» західноукраїнських земель.

Володимир Лис доволі вичерпно в інтерв'ю з'ясовує концепцію свого роману, наголошуючи на особливій ролі жіночого досвіду в сприйнятті минулого: «/.../ це була доля чоловіка [«Століття Якова» – В. Ч.] на тлі ХХ століття, а це доля жінки на тлі цього ж століття. Але ще я взяв на себе таке нахабство показати всі перипетії того часу очима жінки. Як вона сприймала воєнні та повоєнні події, як долала ті випробування, які давала доля, як часом протистояла, а часом пристосовувалась до цього життя» [1].

Тарас Прохасько у передмові «Кант для Соломії» окреслює важливість та цінність роману, оскільки твір «/.../ є історією цілого людського життя – від початку і до кінця. Нам дуже часто бракує саме такої картини світу. Адже тільки знаючи всю історію людини, можна зрозуміти, чому і як вона чинить у кожному окремому епізоді свого тривання» [3, 6]. Власне і «Соло для Соломії», і «Століття Якова» Володимира Лиса вибудовують унікальні літературні варіанти життєвої долі простих українців, котрі стають заручниками історичних перипетій.

Дослідник Т. Хом'як, аналізуючи художню структуру роману Володимира Лиса, зазначає, що психологічний аналіз характерів героїв досягається за рахунок проникнення у почуття, думки, переживання, використанням прямих авторських роздумів чи відображенням учинків персонажів [4, 117].

У центрі роману Володимира Лиса «Соло для Соломії» постає українська жінка, через долю якої автор простежує усі колективні та індивідуальні драми та трагедії, що спіткали українство у ХХ столітті. Втім важливим моментом роману є особливість середовища, у котрому живе Соломія. Український світ села з виразною патріархальною цінною системою підкорює жінку чоловічій волі, прирікаючи фемінних персонажів на другорядну роль. У такому суспільстві доля Соломії, як і кожної іншої жінки, передбачена уже від народження: «Дівчина, потому – жінка. Заміж вийде. За доброго жениха, дасть Біг» [2, 31].

Одруження, народження дітей постають єдиною перспективою існування Соломії в патріархальному середовищі. Логіка поведінки чоловіків у такій системі також чітко окреслюється домінування над жінкою, демонструванню їй власної вищості: «Що ж до Павла, то він хоча й кохав Соломію, любив, як свою душу. Ладен був оддати за цю жінку найдорожче, все ж дедалі більше почував себе власником найвродливішої у цілих Загоренах, або й усій окрузі жінки. Баби. А цей, дарований Богом і долею, дорогоцінний скарб, потрібно пильно охороняти. Як усяку належну йому річ» [2, 104]. Загалом Соломія усвідомлює, що стосунки з Павлом і Петром переростають у площину володіння нею як річчю з боку обох чоловіків. Тому жінка інстинктивно відсторонюється від їх патріархальної влади: зраджує Павлу з його суперником, а Петру відмовляє йти з ним у партизанський загін до лісу.

Однак патріархальний світ поліського села руйнується під впливом війни, суспільних трансформацій радянської дійсності, лишаючи лиш зовнішню ортодоксальну маску моральних норм, але зазнаючи ціннісних змін. Соломія Рошук відкидає як неприйнятну в нових умовах стратегію самореалізації лише через одруження. Потреба бути коханою та любити самій звільняє жінку від патріархальних моральних норм, бо головне – досягти особистого щастя. Навіть народження двох позашлюбних дочок сприймається не як моральне падіння героїні, а досягнення бажаного – народити дитину від коханої людини.

Ще відвертіший підрив патріархальних цінностей демонструє Руфина, що свідомо обирає шлях гедоністичного існування поза світом поліського села. Однак рідні Загорени відіграють роль простору, котрий нагадує їй власну неповноцінність через втрату ідентичності та загубленості у порожніх бажаннях. Позірна міська інакшість зовнішності Руфини провокує та подразнює сільську патріархальну традиційність: «Йшла селом горда, розфуфирена, з наклецькими губами, з головою непокритою, а на голові ціла копиця збитого, тико не сіна, а волосся, пофарбованого в темно-червоний (бурячковий, казали в них) колір» [2, 180]. Проте у романі Володимира Лиса

патріархальна моральність постає лише зовнішнім атрибутом, котрий втрачає свою актуальність як основна етично-світоглядна категорія, на зміну ж їй приходить пошук особистого щастя, навіть якщо для цього потрібно йти на певні жертви.

Загалом «Соло для Соломії» можна сприймати як докладну родинну сагу, у котрій автор простежує життя різних поколінь. У романі родинну історію увиразнює магія імені Соломія, що є спільним для бабусі, доньки та онуки. Зрештою саме через ім'я найстарша Соломія передає нащадкам свою долю, котру вони повторюють: «любила одного, а за муж за іншого пушла /.../» [2, 99]. Така традиція підкреслює не лише повторення життєвих ситуацій та помилок, але й спільність прагнень та проблем української жінки незалежно від епохи.

Власне через призму жіночого сприйняття ми і спостерігаємо складний світ ХХ століття. Соломія є унікальною жінкою, котра з дитинства впродовж усього життя пронесла незламні моральні принципи чесності та співчуття до ближнього. Найкращим епізодом, що розкриває її готовність пожертвувати собою, власною дівочою гідністю заради порятунку своєї суперниці є епізод з німецьким солдатом, котрий заарештовує Руфину як єврейку. Рішучість та жертвовність Соломії у порятунку односельчанки розкривають глибину її душі, на чому наголошують навіть випадкові свідки: «/.../ вона не тільки вродлива дівчина, а справжня людина!» [2, 74]. Соломія Рошук здатна перейматися не тільки власне жіночими проблемами, але й відстоювати гуманістичні ідеали впродовж усього свого життя.

Однак Соломія демонструє і особливу силу характеру в умовах брутального тиску зовнішнього світу. Вона, як і більшість поліських жінок, потрапляє в ситуацію між «небуттям та буттям, яке вбиває» і подекуди саме інстинкт виживання бере верх. Показовою є ситуація вимушеного компромісу із власною совістю (стати коханкою голови колгоспу Басюти) заради порятунку брата Василя від тюрми.

Володимир Лис в інтерв'ю наголошував, що одним з епіграфів стали слова Євгена Маланюка «Що ж можеш ти, надламана тростино?». На думку автора, цей вислів є промовистою метафорою існування слабкої статі у бруталізованому світі тоталітарних режимів, що жінка навіть у безвихідній ситуації завжди намагається протистояти непереборному злу або йти на жертву, але зберігати власну ідентичність.

Загалом у романі Володимира Лиса знаковим елементом є жіноча тілесність, оскільки саме ця сфера є як слабкістю жінки, бо постає простором для чоловічого насилля, так і її силою, оскільки саме в інтимних стосунках героїні здобувають свободу від політичних та моральних умовностей світу. Соломія Рошук – проста поліська жінка, котра лишається осторонь історичних перипетій свого часу, проте вона глибоко занурена у життя, і саме любов для неї постає способом його пізнання.

Отже, у тексті Володимира Лиса образ Соломії виразно демонструє жіночий досвід існування української людини, її боротьбу за особистий простір існування як особистості. Відтак романи письменника «Століття

Якова» та «Соло для Соломії» представляють оригінальний варіант конструювання приватної версії минулого через призму індивідуального досвіду.

Джерела:

1. Володимир Лис: жіночі образи мені цікавіші [Електронне джерело]. – Режим доступу до видання : http://www.bbc.co.uk/ukrainian/entertainment/2013/11/131125_book_2013_interview_lys_ek.
2. Лис В. Соло для Соломії : роман / В. Лис ; передм. Т. Прохасько. – Харків : КК «Клуб сімейного дозвілля», 2014. – 368 с.
3. Прохасько Т. Кант для Соломії / Т. Прохасько // Лис В. Соло для Соломії : роман / В. Лис ; передм. Т. Прохасько. – Харків : КК «Клуб сімейного дозвілля», 2014. – С. 5-6.
4. Хом'як Т. Жінка на вістрі історії (за романом Володимира Лиса «Соло для Соломії») / Т. Хом'як // Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. – № 1. – 2014. – С. 110-117.